

VERSTEGEN

accountants en adviseurs

Solide en waardevol

2022

Accountantsverslag 2022

Flevoland

Aan de directie en het algemeen bestuur van de
Gemeenschappelijke Regeling GGD Flevoland
Noorderwagenstraat 2
8223 AM LELYSTAD

Dordrecht, 26 juli 2023

Ref.: 1805/ED/AH

Geacht bestuur,

Overeenkomstig uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2022 van Gemeenschappelijke Regeling GGD Flevoland (verder genoemd: GGD Flevoland) gecontroleerd. In overeenstemming met artikel 213 van de Gemeentewet en Controlestandaard 260 Communicatie met de met governance belaste personen, brengen wij verslag aan u uit over onze bevindingen.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT. Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel vastgesteld op € 895.000. Afwijkingen als gevolg van fraude of fouten zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van GGD Flevoland om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Wet normering topinkomens (WNT) en de daarop berustende bepalingen. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring bij de jaarrekening te verstrekken.

De door ons gecontroleerde jaarrekening geeft een eigen vermogen aan per 31 december 2022 van € 6.535.000 (2021: € 7.333.000) en een voordelig resultaat over 2022 van € 211.000 na mutaties in de reserves (nadelig resultaat 2021: € 797.000 na mutaties in de reserves).

Wij hebben bij deze jaarrekening met datum 23 juni 2023 een goedkeurende controleverklaring afgegeven, bestaande uit een goedkeurend oordeel ten aanzien van getrouwheid en een goedkeurend oordeel ten aanzien van rechtmatigheid. Met onze brief van 5 juli 2023 hebben wij u geïnformeerd over de uitkomsten van de controle op de SiSa-bijlage.

Het bestuur heeft ons kenbaar gemaakt dat de jaarrekening 2022 is vastgesteld door het dagelijks bestuur en dat de jaarrekening is vastgesteld door het algemeen bestuur.

Wij hebben onze controle in juni 2023 afgerond en hebben onze bevindingen met uw organisatie gedeeld en nader toegelicht aan uw bestuur. In dit accountantsverslag informeren wij u over onze belangrijkste bevindingen.

Wij benadrukken dat dit accountantsverslag uitsluitend bedoeld is om u te informeren over onze controlebevindingen en aanbevelingen. Belanghebbenden kunnen u vragen om een afschrift van onze rapportage(s) voor hun beoordeling van de financiële stand van zaken van GGD Flevoland en van de risico's in de bedrijfsvoering. Wij benadrukken dat wij niet aansprakelijk zijn voor eventuele gevolgen van externe verspreiding.

Wij vertrouwen erop u met dit verslag voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid om het nader toe te lichten.

Hoogachtend,

W.P. de Vries RA

INHOUDSOPGAVE

1. Onze belangrijkste boodschappen aan GGD Flevoland	5
2. Vermogen, resultaat en continuïteit	7
2.1. Analyse vermogen en resultaat en resultaatontwikkeling	7
2.2. Financiële positie en continuïteit	8
2.3. Interne beheersing	8
2.4. Weerstandsvermogen	8
3. Jaarverslag	9
3.1. Wet open overheid	9
4. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2022	10
4.1. Corona-compensatie	10
4.2. WNT-verantwoording	10
4.3. Het verloop van onze controlewerkzaamheden	11
4.4. Rechtmatigheidsverantwoording	11
4.5. Normenkader en toetsingskader	12
4.6. EU-aanbesteding	12
4.7. Onzekerheid prestatielevering Meerkosten Corona	12
4.9. IT-beheersing GGD Flevoland	14
4.10. Verwerking van geconstateerde afwijkingen	15
5. Overige onderwerpen	16
5.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing	16
5.2. Gevolgen Datadiefstal	17
5.3. Onafhankelijkheid	17
6. Slot	17

1. Onze belangrijkste boodschappen aan GGD Flevoland

Corona

Ook 2022 stond voor GGD Flevoland voor een groot deel in het teken van beheersen van het coronavirus. Het coronavirus heeft wederom een stevige wissel gekend op uw organisatie en de organisaties waarmee u samenwerkt.

De corona-epidemie heeft het belang van goed werkende GGD'en bevestigd en heeft aangetoond hoe belangrijk de rol en het werk van de GGD is.

De extra maatregelen die GGD Flevoland moest treffen en aanvullende taken die naast het "gewone" werk moesten worden uitgevoerd, liepen in 2022 door, evenals de uitvoeringskosten hiervoor.

Het Rijk compenseert GGD'en voor de extra corona-gerelateerde kosten. De extra kosten bedragen over 2022 € 28.401.000. Het is uw verwachting dat de compensatie over 2022 volledig dekkend zal zijn, net zoals dit over boekjaar 2021 gold. GGD Flevoland heeft voor 2022 voorschotdeclaraties ingediend. Het in de jaarstukken 2022 opgenomen overzicht van de coronakosten wordt, net als 2021, als einddeclaratie ingediend.

De impact van het coronavirus voor de GGD Flevoland is hiermee in 2021 en ook in 2022 groot. Voor een deel loopt dit door in 2023. In de jaarrekening 2022 heeft u de gevolgen van de uitbraak van de pandemie toereikend toegelicht, evenals de financiële impact van corona voor GGD Flevoland.

Meerkosten en minderkosten corona

GGD Flevoland heeft de meerkosten en minderkosten als gevolg van corona bepaald en gedocumenteerd, uitgaande onder meer van de Verantwoordingsinstructie 2022 Meerkosten COVID-19 VR-VWS d.d. 11 november 2022 van het Ministerie van VWS. GGD Flevoland heeft de richtlijnen voor corona-compensatie één-op-één in acht genomen en zo goed mogelijk geïnterpreteerd. Voor de minderkosten heeft u op basis van diepgaande analyses van de baten en lasten over 2022, de begroting 2022 en de gewijzigde begroting 2022 in kaart gebracht in hoeverre er sprake is van aantoonbare minderkosten als gevolg van COVID-19. Met ingang van 2022 is het niet meer toegestaan om minderopbrengsten te verrekenen. GGD Flevoland sluit op een nulverantwoording.

Opdrachtbevestiging

In onze opdrachtbevestiging van 3 oktober 2022 hebben wij de tussen de GGD Flevoland en Verstegen accountants en adviseurs met elkaar gemaakte afspraken ten aanzien van het controleren van de jaarrekening 2022 bevestigd. Wij verwijzen naar deze schriftelijke opdrachtbevestiging.

Materialiteit

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel vastgesteld op € 895.000. De berekening hebben wij verricht conform het Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (BADO), gebaseerd op 1% van de totale werkelijke lasten over 2022 plus de toevoegingen aan de reserves.

Afwijkingen als gevolg van fraude of fouten zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Goedkeurende verklaring getrouwheid en rechtmatigheid

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2022 van GGD Flevoland afgerond. Wij hebben bij de jaarrekening 2022 een goedkeurende controleverklaring afgeven voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. De jaarrekening is opgemaakt door het dagelijks bestuur en vastgesteld door het algemeen bestuur op 15 juni 2023.

Normenkader

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT.

Wij baseren onze controleopdracht op de uitgangspunten die zijn vastgelegd in Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en op de door het bestuur vastgestelde controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening. Vanwege de coronacrisis is aanvullende externe wet- en regelgeving beschikbaar gesteld evenals landelijke afspraken en instructies. Dit is onder meer de Verantwoordingsinstructie 2022 Meerkosten Covid-19, de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2022, de Nieuwsbrief IBI 113 en brieven van de Europese Commissie over (zeer) dwingende spoed binnen de Europese aanbestedingsregels.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium is uitgewerkt in de geactualiseerde Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is onrechtmatig, echter niet in alle gevallen heeft dit gevolgen voor de strekking van de controleverklaring. De accountant heeft de verantwoordelijkheid om kostenoverschrijdingen, waarvan de directie moet aangeven dat het bestuur deze nog dient te autoriseren, op te nemen in het verslag van bevindingen.

In totaal heeft GGD Flevoland volgens de gewijzigde begroting 2022 € 52,3 miljoen aan lasten begroot tegenover € 89,5 miljoen aan werkelijke lasten (2021: € 86,3 miljoen). Aan baten heeft GGD Flevoland over 2022 een bedrag geraamd van € 52,5 miljoen volgens de begroting, tegenover gerealiseerde baten van € 89,7 miljoen (2021: € 85,5 miljoen). Dit betekent een overrealisatie van de lasten en baten.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid beoordelen wij de lastenoverschrijdingen per programma. GGD Flevoland kent één programma. Wij verwijzen naar uw inhoudelijke analyse van de overschrijdingen in de jaarrekening in hoofdstuk 5.3, waarin een analyse is opgenomen van de begrotingsrechtmatigheid. GGD Flevoland concludeert dat er geen geconstateerde kostenoverschrijdingen zijn welke als onrechtmatig worden aangemerkt die volgens de Kadernota Rechtmatigheid meewegen in ons oordeel ten aanzien van rechtmatigheid. Wij sluiten ons aan bij deze conclusie.

Europese aanbesteding

Onderdeel van de controle is een toets op de juiste naleving van (externe) Europese aanbestedingsregels. Door uw organisatie is vastgesteld dat er een opdracht is geweest die onrechtmatig is aanbesteed. Wij hebben in onze controle op de naleving van de Europese aanbestedingsregels geen materiële afwijkingen geconstateerd.

GGD Flevoland kon vanzelfsprekend in meerdere gevallen geen reguliere of verkorte (Europese) aanbesteding in acht nemen. De Europese Commissie (brief van 1 april 2020) en het Ministerie van VWS (brief van 27 oktober 2020) geven handreikingen voor (Europese) aanbestedingen in de situatie van dwingende spoed. GGD Flevoland heeft aanvullend hierop extern juridisch advies ingewonnen om de toepasbaarheid van dwingende spoed in 2022 te laten toetsen en te laten bevestigen dat terecht een beroep is gedaan op de regeling (zeer) dwingende spoed binnen de Europese aanbestedingsregels. Op grond van het hiervoor gestelde onderschrijft GGD Flevoland haar standpunt dat in 2022 terecht een beroep is gedaan op (zeer) dwingende spoed en dat de opdrachten in het kader van het bestrijden van het coronavirus in 2022 rechtmatig zijn aanbesteed. Wij sluiten ons aan bij deze standpunten.

Verloop van de controle

13 maart zijn wij gestart met de controle van de jaarrekening. De concept jaarrekening was financieel gereed voor onze controle. De dossiervorming als basis voor onze controle was toereikend op het moment van start van onze controle en is aangevuld naar aanleiding van onze vragen.

De jaarrekening heeft door uw organisatie hoge prioriteit gekregen en de jaarrekeningcontrole heeft u goed voorbereid. De samenwerking tussen uw organisatie en Verstegen is wederom goed, prettig en constructief verlopen. Door de complexiteit van de controle ten aanzien van de meerkosten Covid-19 is het GGD Flevoland en ons niet gelukt om af te ronden binnen de geplande controleweken. Met het aflopen van de Meerkostenregeling verwachten wij volgend boekjaar binnen de reguliere planning af te kunnen ronden.

2. Vermogen, resultaat en continuïteit

2.1. Analyse vermogen en resultaat en resultaatontwikkeling

Het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna: BBV) is voor GGD Flevoland het geldende verslaggevingsstelsel. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Het is niet toegestaan baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen te muteren. Mutaties vinden plaats op basis van besluitvorming door het bestuur.

De jaarrekening 2022 van GGD Flevoland is opgesteld in overeenstemming met het van toepassing zijnde model.

De door ons gecontroleerde jaarrekening geeft een eigen vermogen aan per 31 december 2022 van 6,7 miljoen (2021: € 6,5 miljoen) en een voordelig resultaat over 2022 van € 211.000 na mutaties in de reserves (nadelig resultaat 2021: € 797.000 na mutaties in de reserves).

De analyse van het resultaat 2022 ten opzichte van de begroting 2022 is toereikend toegelicht per programma in het jaarverslag en in hoofdstuk 6 in de jaarrekening.

De corona-gerelateerde baten en lasten worden toereikend toegelicht in de jaarstukken. Bijzonderheden rond deze compensatie komen ook in hoofdstuk 3 en hoofdstuk 5.5 nader aan de orde.

2.2. Financiële positie en continuïteit

Uitgangspunt bij de begroting van GGD Flevoland is dat de begroting ten minste sluitend is. In de begroting 2022 is voordelig resultaat van € 200.000 opgenomen. De jaarrekening 2022 is opgesteld volgens de continuïteitsveronderstelling. De omvang van het eigen vermogen is in 2022 toegenomen met een bedrag van € 211.000. Dit wordt verklaard door het resultaat 2022.

2.3. Interne beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. Wij hebben onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing opgenomen in onze managementletter 2022 van 10 februari 2023. Onze managementletter hebben wij toegelicht aan uw organisatie.

Vanuit onze controleopdracht hebben wij de kwaliteit beoordeeld van de interne beheersingsmaatregelen die een directe relatie hebben met de jaarrekening van GGD Flevoland. Wij vinden dat er binnen GGD Flevoland – rekening houdend met de aard en omvang van de (administratieve) organisatie – geen sprake is van belangrijke tekortkomingen in de interne beheersingsmaatregelen rond de financiële verslaglegging.

2.4. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van GGD Flevoland heeft de aandacht van management en bestuur. Risicomanagement vindt onder andere plaats in de vorm van een risicotabel, waarin de risico's in beeld worden gebracht en periodiek worden gemonitord. In de jaarstukken 2022 is een uitgebreide risicotabel opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Wij hebben vernomen dat de uitgebreide matrix periodiek wordt afgestemd met het bestuur om grip te houden op de (ontwikkeling van de) risico's.

Op basis van uw inzichten blijkt dat bij de begroting een onderbouwde kans bestaat dat een bedrag van circa € 2,8 miljoen (2021 € 2,6 miljoen) noodzakelijk is om aan de zo reëel mogelijk ingeschatte financiële risico's weerstand te bieden. De belangrijkste risico's betreffen de vraaguitval plustaken, COVID-19 en de huisvesting. Voor deze risico's is per balansdatum een weerstandsvermogen beschikbaar van € 3,5 miljoen (2021: € 3,3 miljoen).

Gezien het risicoprofiel van GGD Flevoland adviseren wij u de ontwikkeling van de risico's en de ontwikkeling van de reserves die aangewezen zijn als dekking van de risico's tussentijds en nauwlettend te blijven volgen.

3. Jaarverslag

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- vaststelling jaarstukken (hoofdstuk 1);
- directieparagraaf (hoofdstuk 2);
- programmaverantwoording (hoofdstuk 3);
- de paragrafen (hoofdstuk 4);
- bijlagen (achter de jaarrekening).

Wij hebben de overige informatie gelezen en vastgesteld dat de daarin opgenomen informatie niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten uit het BBV en de Nederlandse Standaard 720 Nadere Voorschriften Controlestandaarden en de verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot andere informatie. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuursverslag mag geen ander beeld oproepen bij de lezer dan de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat het bestuursverslag 2022 van GGD Flevoland de vereiste informatie in voldoende mate weergeeft en niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen.

3.1. Wet open overheid

Per 1 mei 2022 is de nieuwe Wet open overheid (Woo) in werking getreden, deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De nieuwe wet is bedoeld om de overheid transparanter te maken en bevat kaders en verplichtingen voor bestuursorganen omtrent de openbaarmaking van publieke informatie. Zo is nu onder meer een inspanningsverplichting opgenomen om informatie over beleid actief openbaar te maken en is de afhandelingstermijn voor Woo-verzoeken (voorheen Wob-verzoeken) aangescherpt.

In artikel 3.5 van de Woo is de openbaarheidsparagraaf opgenomen. In de openbaarheidsparagraaf is bepaald dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting aandacht dient te besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Woo. In de jaarstukken dient vervolgens verslag te worden gedaan van de uitvoering van de wet, mede in relatie tot de beleidsvoornemens uit de begroting.

De commissie BBV heeft op 27 september 2022 een artikel gepubliceerd waarin zij de openbaarheidsparagraaf benoemen als verplichting die reeds geldt voor de jaarstukken 2022. De openbaarheidsparagraaf Woo dient in de begroting en jaarstukken te worden opgenomen via een afzonderlijke paragraaf, zoals de in artikelen 9 en 26 van het BBV genoemde paragrafen. Bij de eerstvolgende wijziging zal het BBV hierop worden aangepast. Uw organisatie heeft invulling gegeven aan deze wet in de jaarstukken 2022.

4. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2022

4.1. Corona-compensatie

Eerder in dit verslag schetsten wij de impact van de uitbraak van het coronavirus op de organisatie. GGD Flevoland heeft de meer- en minderkosten als gevolg van corona bepaald en gedocumenteerd, uitgaande onder meer van de Verantwoordingsinstructie 2022 Meerkosten COVID-19 VR-VWS d.d. 11 november 2022 van het Ministerie van VWS.

GGD Flevoland heeft deze richtlijnen voor corona-compensatie één-op-één in acht genomen en zo goed mogelijk geïnterpreteerd. Voor de meer- en minderkosten heeft u op basis van diepgaande analyses van de baten en lasten over 2022, de begroting 2022 en de gewijzigde begroting 2022 in kaart gebracht in hoeverre er sprake is van aantoonbare minderkosten als gevolg van COVID-19. Met ingang van 2022 is het niet meer toegestaan om minderopbrengsten te verrekenen.

Wij constateren dat GGD Flevoland hier zorgvuldig mee om is gegaan en dat het bestuur geraadpleegd en geïnformeerd is als keuzes moesten worden gemaakt.

De totaal verantwoorde meerkosten voor GGD Flevoland om aan de aan haar toegewezen taken in het kader van COVID-19 te kunnen voldoen bedraagt € 28,4 miljoen. Hierin is niet begrepen een bedrag van € 23.000 die GGD Flevoland gemaakt heeft met betrekking tot de bestrijding van de apenpokken. Deze kosten worden eveneens gedeclareerd bij het Ministerie van VWS.

De verantwoorde meerkosten over 2022 zijn administratief separaat verantwoord in de administratie van de GGD Flevoland. De juistheid en rechtmatigheid van de verantwoorde meerkosten hebben wij gecontroleerd door middel van het gebruik van steekproeven.

De GGD Flevoland heeft voor 2022 voorschotdeclaraties ingediend. Het in de jaarstukken 2022 opgenomen overzicht van de coronakosten wordt als einddeclaratie ingediend. Het ministerie stelt de definitieve compensatie vast in boekjaar 2023. U heeft dit toereikend toegelicht in de jaarrekening.

4.2. WNT-verantwoording

4.2.1. Controlebevindingen en aanbevelingen

Wij hebben de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording 2022 gecontroleerd overeenkomstig de door de minister vastgestelde [Regeling controleprotocol WNT 2022](#). Daarbij zijn door ons geen afwijkingen of bijzonderheden geconstateerd.

4.2.2. Beperkingen in de reikwijdte van onze controlewerkzaamheden

Wij hebben de toepassing van de WNT door de GGD Flevoland gecontroleerd overeenkomstig de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Daarbij hebben wij ons gebaseerd op de in de jaarrekening verantwoorde gegevens en bedragen en de daaraan ten grondslag liggende administratieve bescheiden. Het kan zijn dat bepaalde (kosten)vergoedingen niet door de GGD Flevoland en/of door ons zijn geïdentificeerd. Deze vergoedingen zouden dan al dan niet terecht buiten de WNT-verantwoording kunnen zijn gebleven en buiten de reikwijdte van onze controlewerkzaamheden.

Als de WNT-verantwoording niet strookt met uw beeld van de werkelijkheid of met uw eigen administratie, verzoeken wij u ons per omgaande te informeren. Wij kunnen dan op grond van uw informatie onze controlebevindingen evalueren.

Het controleprotocol WNT heeft niet tot doel om vast te stellen of de bezoldiging overeenkomt met de afspraken die hierover zijn gemaakt. Het kan daardoor voorkomen dat de WNT is toegepast, terwijl de bezoldiging afwijkt van gemaakte afspraken.

4.3. Het verloop van onze controlewerkzaamheden

Wij hebben onze controlewerkzaamheden uitgevoerd overeenkomstig de tussen de GGD Flevoland en Verstegen opgestelde opdrachtbevestiging met datum 3 oktober 2022. Ter ondersteuning daarvan zijn vooraf risicoanalyses opgesteld, werkafspraken gemaakt en tussentijdse controlewerkzaamheden uitgevoerd. Met betrekking tot het controleproces constateren wij het volgende:

- In de interne beheersingsmaatregelen van GGD Flevoland is geen sprake van belangrijke onvoorziene tekortkomingen.
- De concept-jaarrekening was bij aanvang van onze jaarrekeningcontrole op 13 maart jl. gereed en van goed niveau.
- De dossiervorming als basis voor onze controle was toereikend op het moment van start van onze controle. Vragen en opmerkingen die wij hadden zijn goed en tijdig beantwoord.
- De wederzijdse afspraken over planning en afronding zijn niet geheel behaald. Zoals benoemd hoofdzakelijk door de complexiteit van de controle meerkosten Covid-19. De afstemming tussen GGD Flevoland en ons met betrekking tot de uitloop is positief en constructief geweest.

Wij zijn, rekening houdend met het vorenstaande, van mening dat onze gerealiseerde tijdsbesteding en de door ons gerealiseerde controlewerkzaamheden voldoende zijn voor een kwalitatief toereikende uitvoering van onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende controle- en overige standaarden (COS).

4.4. Rechtmatigheidsverantwoording

In onze managementletter 2022 hebben wij u geïnformeerd over de rechtmatigheidsverantwoording die met ingang van verslagjaar 2023 in ingetreden. GGD Flevoland acteert hierop actief en treft voorbereidingen. Wij verwijzen gemakshalve naar onze tussentijdse bevindingen en de acties die wij geformuleerd hebben voor de korte termijn. Wij trekken hierin samen met u op in de verdere voorbereidingen en de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording.

4.5. Normenkader en toetsingskader

Het dagelijks bestuur heeft het Controleprotocol voor het jaar 2022 voor de accountantscontrole vastgesteld op 29 september 2022. Bij dit controleprotocol is als bijlage het Normenkader opgenomen.

Wij adviseren u om samen met het dagelijks bestuur een toetsingskader op te stellen waarmee GGD Flevoland inzichtelijk kan maken aan welke voorwaarden voldaan moet worden. Het is vervolgens belangrijk dat de GGD Flevoland zichtbaar intern toetst of wordt voldaan aan de bepalingen uit de relevante interne en externe wet- en regelgeving uit het normenkader, bijvoorbeeld via werkprogramma's voor de betreffende processen of in checklists. Op deze wijze kan GGD Flevoland zelf en tijdig zichtbaar maken dat/of aan alle relevante (financiële) bepalingen van de externe wet- en regelgeving uit het normenkader wordt voldaan en welke voorwaarden bijvoorbeeld (nog) niet. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar onze managementletter van 10 februari 2023.

4.6. EU-aanbesteding

4.6.1. *Reguliere (Europese) aanbesteding*

Onderdeel van het vastgestelde normenkader van GGD Flevoland zijn regels en voorschriften ten aanzien van Europese aanbestedingsregels. GGD Flevoland controleert of juiste naleving van deze Europese (EU) aanbestedingsregels heeft plaatsgevonden. Als onderdeel van de (rechtmatigheids)controle is dit tevens een belangrijke controle door de accountant.

GGD Flevoland ziet voorafgaand aan aanbestedingen strak toe dat bij het aangaan van nieuwe opdrachten de regels ten aanzien van EU-aanbesteding strikt worden nageleefd. Tijdens onze controle en de gesprekken met uw organisatie hierover hebben wij vastgesteld dat dit bewustzijn aanwezig is en dat wij deze aandacht terugzien in uw organisatie op meerdere momenten in het jaar. In 2022 is er één onrechtmatig aanbestede opdracht geweest.

4.7. Onzekerheid prestatielevering Meerkosten Corona

Het vaststellen van de rechtmatigheid en getrouwheid van de inkopen is een belangrijk onderdeel van de verbijzonderde interne controle door GGD Flevoland. Als onderdeel van deze controlewerkzaamheden toetst GGD Flevoland onder meer of de ontvangen inkoopfacturen in lijn zijn met de (contract)afspraken en of de prestatie waarvoor gefactureerd wordt daadwerkelijk geleverd is.

Van een beperkt deel van de corona gerelateerde meerkosten over 2022 kan GGD Flevoland de prestatielevering of de tariefstelling niet volledig onderbouwen. Dit heeft tot gevolg dat voor enkele steekproefposten niet alle benodigde informatie beschikbaar is om prestatielevering dan wel de tariefstelling zelf en door ons volledig vast te kunnen stellen.

Wij merken dit deel derhalve aan als onzeker en niet als fout. Het betreft onder meer de prestatielevering bij inhuur van personeel voor onder andere het testen en het vaccineren. De financiële omvang van de bevindingen kon door (aanzienlijke hoeveelheid) aanvullend uitgevoerde werkzaamheden, steekproeven en analyses van zowel GGD Flevoland als het controleteam van Verstegen worden beperkt. De totale omvang van de bevinding en van de geëxtrapoleerde onzekerheid over geheel 2022 hebben geen effect op de strekking van de controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening 2022. Om deze reden hebben wij enkel de feitelijk geconstateerde steekproefafwijkingen opgenomen in onze foutenevaluatie.

4.8. Zorggroep Almere

Jeugdgezondheidszorg Almere wordt gezamenlijk uitgevoerd door de GGD Flevoland en de Zorggroep Almere. Gemeente Almere heeft in dit verband ook voor 2022 aan GGD Flevoland een subsidie verstrekt voor (gezamenlijke) uitvoering met de Zorggroep Almere.

GGD Flevoland treedt voor deze subsidieverlening op als penvoerder/administrateur, mede namens de Zorggroep Almere. Gemeente Almere heeft de subsidie schriftelijk bevestigd in een subsidiebeschikking, waarin afspraken zijn gemaakt over de besteding van de subsidie en de realisatie van overeengekomen prestaties door GGD Flevoland en Zorggroep Almere.

In de financiële administratie van GGD Flevoland worden ten behoeve van Jeugdgezondheidszorg Almere de baten en lasten opgenomen van zowel de GGD Flevoland als de Zorggroep Almere. Over 2022 zijn de cijfers als volgt:

- € 11,4 miljoen gerealiseerde lasten voor JGZ Almere 2022.
- Hiervan heeft € 6,0 miljoen betrekking op GGD Flevoland en € 5,4 miljoen betrekking op Zorggroep Almere.
- Begroot was een bedrag van € 5,9 miljoen voor GGD Flevoland en € 5,4 miljoen voor Zorggroep Almere (begroot totaal € 11,3 miljoen).

Tegenover de lasten worden in de financiële administratie van GGD Flevoland baten verantwoord. Dit betekent dat de lasten en baten van de gemeente Almere voor het Zorggroep Almere-deel neutraal in de programmarekening van de GGD Flevoland zijn opgenomen en dat deze activiteiten van Zorggroep Almere dus geen effect hebben op het vermogen en resultaat van de GGD Flevoland. Voor de Zorggroep Almere zijn de baten en de lasten in de financiële administratie van GGD Flevoland gelijk. De baten en lasten zijn hoofdzakelijk opgenomen onder Baten taken pluspakket gemeenten en een deel onder Baten markttaken en subsidies.

Zowel GGD Flevoland als Zorggroep Almere zijn ieder zelfstandig verantwoordelijk voor de uitvoering van eigen taken en voor de rechtmatigheid van de eigen lasten en de naleving van de subsidievoorwaarden. Mocht Zorggroep Almere een deel van de subsidie van de gemeente Almere niet rechtmatig hebben besteed en/of de subsidievoorwaarden niet (volledig) hebben nageleefd, dan zal de GGD Flevoland een lager bedrag uitkeren aan de Zorggroep Almere en zal de GGD Flevoland vervolgens een lager bedrag aan de gemeente Almere verantwoorden. GGD Flevoland loopt derhalve geen terugbetalingsrisico voor het Zorggroep Almere-deel.

De afrekening van en verantwoording over de subsidie over 2022 van de gemeente Almere door GGD Flevoland en Zorggroep Almere zal op dezelfde wijze plaatsvinden als 2021. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 6.2.1 Toelichting Jeugdgezondheidszorg Almere (JGZ) in de jaarrekening.

4.9. IT-beheersing GGD Flevoland

De betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking is een terugkerend onderwerp bij onze controlewerkzaamheden en de rapportage van onze bevindingen. Onze werkzaamheden richten zich vooral op de IT-beheersingsmaatregelen die relevant zijn in het kader van onze opdracht voor het controleren van de jaarrekening. Wij benadrukken dat onze werkzaamheden zich niet richten op alle IT-risico's en -beheersingsmaatregelen, zoals bijvoorbeeld de risico's en beheersingsmaatregelen die voortvloeien uit cybercriminaliteit.

In onze managementletter van 10 februari 2023 hebben wij uitgebreid gerapporteerd over de IT-beheersing, waaronder ook de naleving van De Baseline informatiebeveiliging Overheid (BIO). In onze managementletter noemden wij een aantal trends in IT en spiegelden wij de IT-ontwikkelingen binnen GGD Flevoland aan deze trends. Voor onze bevindingen verwijzen wij hiernaar.

Vanuit de door ons uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de controle van de jaarrekening hebben wij geen significante tekortkomingen, risico's of aandachtspunten geconstateerd voor de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

4.9.1. SiSa-bijlage

Het is de taak van de accountant om als onderdeel van de controle van de jaarrekening vast te stellen dat GGD Flevoland aan de voorwaarden heeft voldaan en dat de SiSa-bijlage door GGD Flevoland correct en volledig is ingevuld.

Wij hebben tijdens onze controle de SiSa-bijlage gecontroleerd, die door GGD Flevoland is opgesteld, op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023. Wij benadrukken dat u als gemeenschappelijke regeling zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage.

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in ons accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2022 in het kader van SiSa worden verantwoord.

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeenschappelijke regeling samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2022	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
H11	Corona Bonusregeling Zorg	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Strekking controleverklaring bij de jaarrekening 2022 t.a.v. getrouwheid: goedkeurend
Strekking controleverklaring bij de jaarrekening 2022 t.a.v. rechtmatigheid: goedkeurend

4.10. Verwerking van geconstateerde afwijkingen

Tijdens de jaarrekeningcontrole zijn naar aanleiding van onze controle geen materiële correcties doorgevoerd.

Naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden resteren verder geen ongecorrigeerde fouten en onzekerheden. Er hebben naar aanleiding van onze controle correcties plaatsgevonden in de jaarstukken, dit betroffen cijfermatige correcties en tekstuele aanpassingen, zoals aanpassingen met betrekking tot presentatievereisten van het BBV.

Inhoudelijk zijn er over de jaarrekening 2022 en de doorgevoerde correcties geen meningsverschillen geweest met uw organisatie.

De afwijkingen inzake rechtmatigheid kunnen niet worden gecorrigeerd zoals toegelicht in paragraaf 4.7 van dit accountantsverslag. Onderstaande tabel geeft daarvan een samenvatting. Getrouwheidsbevindingen werken ook door in de bevindingen voor rechtmatigheid.

Betreft	Fout (rechtmatigheid)	Fout (getrouwheid)	Onzekerheid
<i>Europese aanbesteding</i>	€ 123.000	€ 0	€ 0
<i>Prestatielevering meerkosten Covid-19</i>	€ 0	€ 0	€ 198.000
TOTAAL	€ 123.000	€ 0	€ 198.000

Het totaal van de geconstateerde fouten op het gebied van rechtmatigheid blijft binnen de wettelijke goedkeuringstolerantie. Hierdoor is de strekking van de controleverklaring 2022 goedkeurend voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

5. Overige onderwerpen

5.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing

Wij betrekken bij onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende standaarden, de naleving van wet- en regelgeving en frauderisico's. Daarbij richten wij ons op risico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang in de jaarrekening. Tegelijkertijd kan van ons niet verwacht worden dat elke in die context relevante overtreding van wet- en regelgeving of fraude door ons ontdekt wordt. Dat heeft onder andere te maken met het mogelijk opzettelijke karakter van dergelijke overtredingen en fraude.

Wij hebben op basis van onze controlewerkzaamheden de risicofactoren voor overtredingen van wet- en regelgeving en fraude geëvalueerd. Frauderisicofactoren kunnen voortvloeien uit bijvoorbeeld leveranciersselectie, (contant) geldverkeer en misbruik/oneigenlijk gebruik van bedrijfsmiddelen van de GGD Flevoland.

Onze controle heeft geen afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht.

GGD Flevoland heeft beleid dat gericht is op het systematisch identificeren en beheersen van deze risico's. Wij constateren dat er in de bedrijfsvoering belangrijke maatregelen zijn getroffen om dergelijke risico's te beheersen. Deze maatregelen bestaan hoofdzakelijk uit het toewijzen van taken en verantwoordelijkheden, het realiseren van functiescheiding, procedures, intern toezicht en externe controle.

Naar onze mening wordt het risico van (materiële) fraude en overtreding van wet- en regelgeving hierdoor aanzienlijk teruggebracht. Wij adviseren hierbij nog wel om als onderdeel van het risicomanagementsysteem periodiek een separate risicoanalyse op deze thema's uit te voeren en daarbij te evalueren of er voldoende beheersingsmaatregelen zijn getroffen. Wij verwijzen hiervoor naar onze bevindingen die wij in onze managementletter hebben gerapporteerd.

Onze eigen controlewerkzaamheden hebben overigens geen relevante afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht. Daarbij merken wij nog wel op dat van ons niet verwacht kan worden dat elke overtreding van wet- en regelgeving of fraude door ons ontdekt wordt. Dat heeft onder andere te maken met het mogelijk opzettelijke karakter van dergelijke overtredingen en fraude.

Ingevolge onze beroepsregels, in het bijzonder hoofdstuk 240 van de Controle- en Overige Standaarden, dient de accountant bij de controle van de jaarrekening een aantal specifiek genoemde procedures uit te voeren, gericht op het risico van fraude. Bij onze controle van de jaarrekening 2022 hebben wij geen aanwijzingen van fraude verkregen die wij op grond van deze regels aan u zouden moeten melden. In onze gesprekken met de organisatie is bevestigd dat er geen fraude heeft plaatsgevonden en ook geen vermoeden is van fraude.

5.2. Gevolgen Datadiefstal

Naar aanleiding van een datadiefstal uit de systemen van de GGD's die worden gebruikt voor de ondersteuning bij de COVID-19-bestrijding voor testen, vaccineren en het uitvoeren van bron- en contactonderzoek is de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) in februari 2021 een onderzoek gestart naar de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door de GGD GHOR Nederland en Nederlandse GGD'en.

Gedupeerden kunnen onder voorwaarden € 500 per gedupeerde vergoed krijgen. Deze en eventuele andere aansprakelijkheid vanuit COVID-19-gerelateerde activiteiten komen volgens schriftelijke verslaglegging voor rekening van het Ministerie van VWS en zullen naar verwachting geen impact hebben op het resultaat en het vermogen van GGD Flevoland. Stichting ICAM stelt primair de Staat en secundair een aantal Nederlandse overheden aansprakelijk voor een bedrag van circa € 3 miljard. Dit ondanks een schriftelijke aansprakelijkstelling die GGD Flevoland heeft ontvangen. Mocht GGD Flevoland onverhoopt in dit kader (een) claim(s) ontvangen, dan zal dit naar verwachting op basis van afspraken en toezeggingen volledig worden vergoed door het Ministerie van VWS. GGD Flevoland heeft als standpunt dat zij niet aansprakelijkheid kan en zal worden gesteld voor (een) eventuele claim(s) en heeft toereikende beheersingsmaatregelen getroffen ter bescherming van de persoonsgegevens die door de GGD Flevoland worden verwerkt in het kader van de bestrijding van de pandemie.

5.3. Onafhankelijkheid

Het waken voor onze onafhankelijkheid is primair onze eigen (vaktechnische) verantwoordelijkheid. Daarvoor treffen wij – overeenkomstig onze standaarden en interne kwaliteitsprocedures – diverse maatregelen. Op basis van de uitvoering van deze maatregelen kunnen wij bevestigen dat wij de controleopdracht voor de jaarstukken van GGD Flevoland op onafhankelijke wijze hebben kunnen uitvoeren en afronden.

Aanvullend daarop rapporteren wij u jaarlijks – voor uw beoordeling van onze onafhankelijkheid – de werkzaamheden die door ons zijn verricht naast het controleren van financiële verantwoordingen en het uitoefenen van onze natuurlijke adviesfunctie. Met betrekking tot het verslagjaar 2022 hebben wij geen werkzaamheden verricht naast onze controlewerkzaamheden en de direct daaruit voortvloeiende advisering en de controle van subsidieverantwoordingen op verzoek van subsidieverstrekkers en financiers.

Tot slot bevestigen wij dat geen sprake is van een langdurige betrokkenheid (zeven jaar of meer) van één van de teamleden bij de controleopdracht voor de GGD Flevoland.

6. Slot

Wij vertrouwen erop u met dit accountantsverslag voldoende te hebben geïnformeerd over onze controlebevindingen en u van dienst te zijn geweest met de vermelde ontwikkelingen en aanbevelingen.